

IEP Eindtoets 2022

TOETSWIJZER

Een kind is meer dan taal en rekenen

IEP is een merk van Bureau ICE

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
1 De IEP Eindtoets: achtergrond en inhoud	4
1.1 Invoering Wet centrale eindtoets en leerling- en onderwijsvolgsysteem primair onderwijs.....	4
1.2 Doelstelling van de IEP Eindtoets	4
1.3 Functie van de IEP Eindtoets.....	4
1.4 Doelgroep van de IEP Eindtoets.....	5
1.5 Inhoud van de IEP Eindtoets	5
1.6 Afname van de IEP Eindtoets.....	7
1.7 Psychometrisch onderzoek IEP Eindtoets.....	7
2 Verantwoording van het onderdeel Nederlandse taal in de IEP Eindtoets.....	9
2.1 Referentieniveaus voor Nederlandse taal	9
2.2 Inhoud van de IEP Eindtoets voor Nederlandse taal	9
2.3 Beschrijving domein lezen in de IEP Eindtoets	10
2.3.1 Algemene beschrijving en tekstkenmerken	10
2.3.2 Taken voor de leerling.....	11
2.3.3 Kenmerken van de taakuitvoering	11
2.4 Beschrijving domein taalverzorging in de IEP Eindtoets.....	12
2.4.1 Algemene beschrijving domein taalverzorging	12
2.4.2 Het subdomein taalverzorging in de IEP Eindtoets	13
3 Verantwoording van het onderdeel rekenen in de IEP Eindtoets	16
3.1 Referentieniveaus voor rekenen	16
3.2 Inhoud van de IEP Eindtoets voor rekenen.....	17
3.2.1 Verdeling opgaven	17
3.3 Beschrijving onderdeel rekenen in de IEP Eindtoets	18
3.3.1 Verdeling van de opgaven over de domeinen	19
3.3.2 Verdeling van de opgaven over de onderdelen	19
3.3.3 Opgaven met en zonder context.....	19
3.3.4 Gebruik kladpapier.....	19
3.3.5 Gebruik rekenmachine.....	19
4 Kenmerken van de IEP Eindtoets.....	20
4.1 Toetsvorm.....	20
4.2 Constructie van de opgaven van de IEP Eindtoets.....	21
4.3 Geschiktheid voor leerlingen met speciale ondersteuningsbehoefte	22
4.4 Nakijken van de IEP Eindtoets	23
4.5 Normering en rapportage.....	23
Bijlage 1: toetsmatrijs IEP Eindtoets Taal	24
Bijlage 2: toetsmatrijs IEP Eindtoets Rekenen.....	25
Bijlage 3: voorbeeld leerlingrapportage IEP Eindtoets.....	26
Bijlage 4: voorbeeld leeswijzer leerlingrapportage IEP Eindtoets.....	28
Referenties	30

Inleiding

Bureau ICE is expert in het ontwikkelen van toetsen en examens en maakt al 30 jaar (methode-)onafhankelijke toetsen voor en in opdracht van het Ministerie van OCW/het College voor Toetsen en Examens (CvTE) en het Ministerie van SZW. Daarnaast maakt Bureau ICE ook toetsen en examens voor het basisonderwijs, voortgezet onderwijs, het middelbaar beroepsonderwijs en het hoger onderwijs.

De IEP Eindtoets is de eindtoets primair onderwijs die door Bureau ICE is ontwikkeld. De IEP Eindtoets meet op welk referentieniveau de leerling in groep 8 de onderdelen taalvaardigheid Nederlands (domein lezen en subdomein taalverzorging) en rekenvaardigheid (domeinen Getallen, Verhoudingen, Meten en Meetkunde en Verbanden) beheerst. De IEP Eindtoets geeft een genormeerde score voor het referentieniveau per onderdeel. Op basis van de resultaten op de IEP Eindtoets krijgt de leerling ook een toetsadvies voor het voortgezet onderwijs.

De IEP Eindtoets is een schriftelijke, eigentijds vormgegeven eindtoets die op twee dagdelen wordt afgenomen.

Het Toetsbesluit PO (OCW, 2014) schrijft voor aan welke voorwaarden aan inhoud en kwaliteit alle eindtoetsen moeten voldoen. Het *algemeen deel toetswijzer voor eindtoets taal en rekenen po* (College voor Examens, 2014) geeft weer aan welke eisen elke eindtoets moet voldoen qua inhoud en vorm. Het *algemeen deel toetswijzer* biedt daarmee het kader op basis waarvan Bureau ICE de IEP Eindtoets heeft ontwikkeld, tesamen met de informatie die specifiek is voor de IEP Eindtoets vormt dit één geheel, te weten de IEP Toetswijzer.

Deze IEP Toetswijzer bevat een beschrijving van de inhoud en de toetsvorm van de IEP Eindtoets en het niveau waarop wordt getoetst. In het eerste hoofdstuk geven we je een korte weergave van de wet- en regelgeving rondom de vanaf 2015 verplicht gestelde eindtoets primair onderwijs, met daarbij een beschrijving van de IEP Eindtoets op hoofdlijnen. In de hoofdstukken daarna beschrijven we de domeinen die worden getoetst in de IEP Eindtoets, uit welke onderdelen deze domeinen bestaan en welke keuzes we hier als toetsontwikkelaar bij hebben gemaakt. Bij de beschrijving van de inhoud van de IEP Eindtoets maken we de relatie duidelijk tussen de onderdelen die worden getoetst in de IEP Eindtoets en het Referentiekader Taal en Rekenen (Expertgroep Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen, 2009), dat we als uitgangspunt hebben genomen bij het ontwikkelen van de IEP Eindtoets.

Tevens geven we inzicht in de totstandkoming van de toetsresultaten van de leerlingen op de IEP Eindtoets voor de onderdelen lezen, taalverzorging en rekenen en de totstandkoming van het advies voor het voortgezet onderwijs. Ten slotte beschrijven we verschillende kenmerken van de IEP Eindtoets, zoals toetsvorm, kenmerken van de opgaven, geschiktheid voor verschillende doelgroepen en het leerlingrapport.

1 De IEP Eindtoets: achtergrond en inhoud

1.1 Invoering Wet centrale eindtoets en leerling- en onderwijsvolgsysteem primair onderwijs

Met de invoering van de Wet centrale eindtoets en leerling- en onderwijsvolgsysteem primair onderwijs is vanaf schooljaar 2014/2015 elke basisschool verplicht om een eindtoets af te nemen bij alle leerlingen in groep 8. Vanaf schooljaar 2019/2020 geldt deze verplichting ook voor leerlingen in het speciaal onderwijs (so) en het speciaal basisonderwijs (sbo). De eindtoets is bedoeld als landelijke objectieve toets die meet welk referentieniveau de leerlingen beheersen voor taal en rekenen.

Elke school kan zelf kiezen welke eindtoets zij wil gebruiken: de centrale eindtoets basisonderwijs of een andere eindtoets die door het Ministerie van OCW is goedgekeurd. De IEP Eindtoets is één van de andere door het Ministerie van OCW toegelaten eindtoetsen voor het basisonderwijs.

Het Toetsbesluit PO (OCW, 2014) schrijft voor aan welke voorwaarden alle eindtoetsen moeten voldoen. Dit zijn onder andere voorwaarden met betrekking tot de inhoud en de kwaliteit van de toets.

In de IEP Eindtoets Verantwoording Afname 2021 en Normeringsonderzoek 2022, de wetenschappelijke verantwoording bij de IEP, wordt de IEP Eindtoets verantwoord met betrekking tot de kwaliteitseisen die gelden voor de betrouwbaarheid en validiteit van de toets. In dit document, de IEP Eindtoets Toetswijzer 2022, wordt een beschrijving gegeven van de inhoud en de toetsvorm van de IEP Eindtoets en het niveau waarop getoetst wordt.

1.2 Doelstelling van de IEP Eindtoets

De IEP Eindtoets stelt vast op welk referentieniveau leerlingen taal en rekenen beheersen aan het einde van de basisschool. De IEP Eindtoets doet een uitspraak op referentieniveau voor de vaardigheden lezen, taalverzorging en rekenen. Daarnaast geeft de IEP Eindtoets op basis van de toetsresultaten een toetsadvies voor het voortgezet onderwijs.

De toetsresultaten dienen als second opinion voor het schooladvies dat op een eerder moment door de leerkracht is opgesteld.

De IEP Eindtoets voldoet aan de volgende voorwaarden:

1. de resultaten van de IEP Eindtoets zijn een goede weerspiegeling van de reële capaciteiten van de leerling,
2. de IEP Eindtoets kan verschillen in vaardigheidsniveaus accuraat onderscheiden, en
3. de IEP Eindtoets heeft een voldoende voorspellende waarde om als een instrument voor het geven van toetsadvies te dienen.

1.3 Functie van de IEP Eindtoets

Bureau ICE is een groot voorstander van de invoering van de doorlopende leerlijn voor taal en rekenen om de taal- en rekenvaardigheid van de leerlingen in het Nederlandse onderwijs te borgen. Taal en rekenen zijn zeer belangrijke basisvaardigheden voor leerlingen om goed te kunnen leren en behoren tot de belangrijkste voorspellers van schoolsucces (Aarsen, Roeleveld, & Luyten, 2013). De (leer)capaciteit van een leerling is niet alleen af te meten aan de taalvaardigheid en rekenvaardigheid van een leerling. Bureau ICE heeft daarom naast de IEP Eindtoets een set van instrumenten voor basisscholen ontwikkeld om het schooladvies voor de leerling nog beter vorm te geven: het IEP leerlingvolgsysteem.

De instrumenten in het IEP leerlingvolgsysteem brengen de vaardigheden en competenties van een leerling breder in beeld dan alleen de taal- en rekenvaardigheid, zodat een completer beeld gevormd kan worden van een kind.

De IEP Eindtoets heeft de functie van een onafhankelijke, objectieve meting die als een second opinion gebruikt kan worden voor het gegeven schooladvies voor het voortgezet onderwijs door de basisschool. De IEP Eindtoets dient daarmee als informatiebron en biedt de basis voor een alternatieve inschatting van de mogelijkheden van leerlingen ten opzichte van de inschatting van de leerkracht.

1.4 Doelgroep van de IEP Eindtoets

De IEP Eindtoets is bedoeld voor alle leerlingen van groep 8 in het regulier basisonderwijs, speciaal onderwijs en speciaal basisonderwijs. Elke leerling maakt dezelfde toets, waarin de focus ligt op het vaststellen van het referentieniveau: 1F of 2F voor taal (lezen en taalverzorging) en 1F of 1S voor rekenen.

Uitzonderingen verplichte eindtoets

Het schoolbestuur van een basisschool kan besluiten dat sommige leerlingen geen eindtoets hoeven te maken. Dit doet het bestuur in overleg met de ouders. Het gaat hierbij om:

- zeer moeilijk lerende kinderen;
- kinderen die meervoudig gehandicapt zijn en door hun handicap moeilijk kunnen leren;
- leerlingen die op het moment van de eindtoets vier jaar of minder in Nederland zijn en het Nederlands nog niet voldoende beheersen;
- leerlingen met een IQ lager dan 75.

Deze leerlingen mogen de eindtoets wel maken, ze zijn wettelijk niet verplicht is om deel te nemen aan de eindtoets.

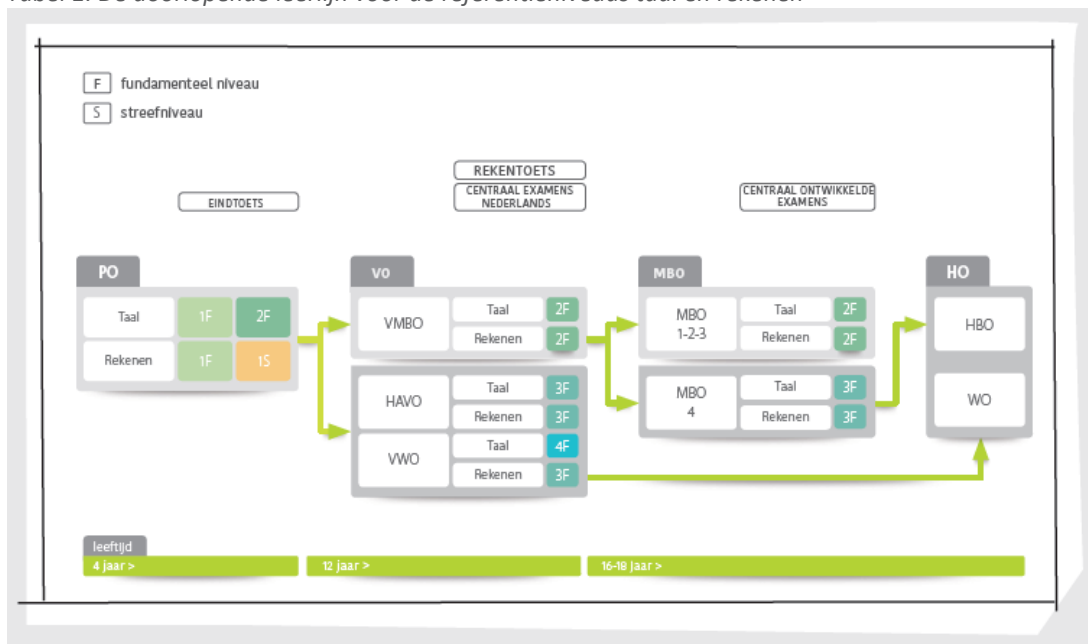
Tip: alle regelgeving rondom de verplichting van de eindtoets voor bepaalde leerlingen vindt je op www.vanponaarvo.nl.

1.5 Inhoud van de IEP Eindtoets

Referentieniveaus taal en rekenen

De Kerndoelen Primair Onderwijs (OCW, 2006), het Referentiekader Taal en Rekenen (2010) en het Toetsbesluit PO (OCW, 2014) vormen het wettelijk kader van de toetsinhoud van de IEP Eindtoets. De referentieniveaus beschrijven de beheersingsdoelen: wat leerlingen moeten kennen, kunnen en begrijpen voor verschillende onderwijsovergangsmomenten, waaronder het einde van de basisschool. Deze beheersingsdoelen omvatten de kerndoelen en bevatten geen nieuwe leerstof. Bij de beschrijving van de inhoud zullen we daarom alleen nog spreken van de referentieniveaus. Voor het einde van de basisschool zijn per vaardigheid twee referentieniveaus van belang. Voor taal zijn dat niveau 1F en niveau 2F, voor rekenen zijn dat niveau 1F en niveau 1S.

Tabel 1. De doorlopende leerlijn voor de referentieniveaus taal en rekenen

De taalvaardigheid van de leerling wordt in de IEP Eindtoets alleen gemeten via het domein lezen en het subdomein taalverzorging. Bij rekenen worden alle domeinen gemeten, te weten Getallen, Verhoudingen, Meten en Meetkunde en Verbanden.

In de hoofdstukken 2 en 3 wordt per onderdeel van de IEP Eindtoets specifiek de structuur en inhoud van beide onderdelen beschreven en worden de gemaakte keuzes verantwoord.

Verschillende niveaus voor verschillend vaardige leerlingen

De IEP Eindtoets maakt vooraf geen onderscheid tussen leerlingen, maar zorgt er wel voor dat ook minder vaardige leerlingen de kans krijgen om te laten zien wat zij kunnen. De opgaven bij zowel taal als rekenen lopen op in niveau. Leerlingen zullen dus altijd beginnen met opgaven op niveau 1F. Deze opbouw draagt bij aan een succeservaring van de leerling en kan het zelfvertrouwen vergroten.

De IEP Eindtoets

De IEP Eindtoets meet de verplichte onderdelen lezen, taalverzorging en rekenen. In de toets ligt de focus op het vaststellen van referentieniveau 1F en 2F voor taal en 1F en 1S en voor rekenen. Zoals eerder vermeld maakt de IEP Eindtoets vooraf geen onderscheid tussen leerlingen: elke leerling krijgt in de toets taal- en rekenopgaven op de genoemde niveaus. Onderstaande tabel geeft aan hoe de verdeling van de opgaven over de onderdelen is en wat de afnametijd per onderdeel is. In de afnamehandleiding staat hierover in hoofdstuk 3 nog meer informatie.

Tabel 2. Overzicht van aantal opgaven per taal- of rekendeel in de IEP Eindtoets

IEP TAAL		1F	1S	2F	TOTAAL	AFNAMETIJD	
Taaldeel 1	Lezen	14	-	11	25	45	60 minuten
	Taalverzorging	10	-	10	20		
Taaldeel 2	Lezen	6	-	14	20	45	60 minuten
	Taalverzorging	10	-	15	25		
Taal totaal	Lezen	20	-	25	45	90	120 minuten
	Taalverzorging	20	-	25	45		
IEP REKENEN		1F	1S	2F	TOTAAL	AFNAMETIJD	
Rekendeel 1		12	18	-	30	60 minuten	
Rekendeel 2		13	17	-	30	60 minuten	
Rekenen totaal		25	35	-	60	120 minuten	

De IEP Eindtoets bestaat uit twee taaldelen en twee rekendelen (zie Tabel 2) en wordt afgenomen op twee dagdelen (tweemaal op een ochtend). Elk dagdeel krijgt de leerling een ander toetsboekje aangeboden, waarin zowel een taaldeel als een rekendeel zit. Per dagdeel maakt de leerling dus zowel opgaven voor lezen en taalverzorging als opgaven voor rekenen.

Ieder toetsboekje bevat deze vaste set aan opgaven (zie Tabel 2). Op basis van deze vaste set wordt het eindresultaat van de leerling berekend, uitgedrukt in het behaalde referentieniveau voor lezen, taalverzorging en rekenen én het toetsadvies. Daarnaast bevatten beide toetsboekjes een aantal ankeropgaven en/of een aantal opgaven waarmee Bureau ICE de kwaliteit van de IEP Eindtoets bewaakt. Dit zijn ongeveer zeventien opgaven verdeeld over de twee toetsboekjes en deze opgaven tellen niet mee voor het eindresultaat van de leerling.

Gezamenlijke ankeropgaven in de eindtoetsen 2022

Scholen kunnen kiezen uit vijf verschillende eindtoetsen. Om ervoor te zorgen dat alle eindtoetsen qua niveau onderling voldoende vergelijkbaar zijn, is door het Ministerie van OCW besloten dat alle eindtoetsen vanaf 2018 een set van ankeropgaven bevatten. Alle eindtoetsen bevatten hierdoor een aantal dezelfde (anker)opgaven.

Bij de IEP Eindtoets hebben we ervoor gekozen om de ankeropgaven te verspreiden tussen de IEP opgaven in de boekjes, ze vallen daardoor niet op t.o.v. de andere opgaven. Daarnaast willen we leerlingen niet belasten met extra opgaven, daarom bevat ieder toetsboekje een beperkt aantal ankeropgaven. Om wél alle ankeropgaven te kunnen laten maken, hebben we 6 verschillende toetsversies. Hoe werkt dit?

Er is een vaste set van 150 opgaven, deze wordt in elke versie aangevuld met 10, 11 of 13 opgaven die niet meetellen voor het eindresultaat van de leerling. Deze opgaven zijn onderdeel van het gezamenlijk anker.

Alle leerlingen van een school maken dezelfde versie. Er is een vaste versie beschikbaar voor leerlingen waarvoor een speciale versie (bijv. vergrote versie of audio-ondersteuning) aangevraagd is. Dit is altijd versie 1. Het kan zijn dat deze versie afwijkt van de versie die de andere leerlingen in de klas hebben. De afwijking betreft alleen die gezamenlijke anker opgaven die niet meetellen voor het eindresultaat van de leerling. De vaste set van 150 opgaven is in alle boekjes gelijk. Het totaal aantal opgaven is in de meeste versies 160. In de tabel is een overzicht opgenomen waarin dit is weergegeven per versie:

Tabel 3. Overzicht toetsversies van de IEP Eindtoets 2022

Versie IEP Eindtoets 2022	Inhoud 150 opgaven	Variabel deel (maximaal opgaven per onderdeel)	
Versie 1	Lezen	11 gezamenlijk anker opgaven	
Versie 2		45 IEP	13 gezamenlijk anker opgaven
Versie 3	Taalverzorging	10 gezamenlijk anker opgaven	
Versie 4		45 IEP	11 gezamenlijk anker opgaven
Versie 5	Rekenen	11 gezamenlijk anker opgaven	
Versie 6		60 IEP	11 gezamenlijk anker opgaven
Totaal	150 IEP-opgaven	67 gezamenlijk anker opgaven (waarvan 60 unieke opgaven)	210 opgaven

In de hoofdstukken over taal (hoofdstuk 2) en rekenen (hoofdstuk 3) wordt beschreven hoe de samenstelling is van de toets voor de verschillende vaardigheden en uit welke inhoud ze bestaan.

1.6 Afname van de IEP Eindtoets

In 2022 wordt IEP Eindtoets afgenomen op woensdag 20 en donderdag 21 april. Het afnameschema van de IEP Eindtoets is per dag weergegeven in Tabel 3. De afnameduur van de IEP Eindtoets is in principe 60 minuten per deel. De school heeft de mogelijkheid om rekening te houden met speciale ondersteuningsbehoeften van een leerling, bijvoorbeeld toetstijdverlenging. Voor meer informatie, zie hoofdstuk 3 in de afnamehandleiding IEP Eindtoets.

Tabel 4. Voorbeeldschema van de tijdsduur per taal- of rekendeel van de IEP Eindtoets

	TIJD	TIJDSDUUR	BIJ EXTRA TIJD *	EXTRA TIJDSDUUR
Voorbereiding en instructie	8.45 uur – 9.00 uur	15 minuten	8.45 uur – 9.00 uur	15 minuten
Taaldeel 1	9.00 uur – 10.00 uur	60 minuten	9.00 uur – 10.30 uur	90 minuten
Pauze	10.00 uur – 10.20 uur	20 minuten	10.30 uur – 10.50 uur	20 minuten
Rekendeel 1	10.20 uur – 11.20 uur	60 minuten	10.50 uur – 12.20 uur	90 minuten

* Het is aan de leerkracht om te bepalen of het zinvol is om de leerling langer de tijd te geven om de toets helemaal af te maken.

1.7 Psychometrisch onderzoek IEP Eindtoets

De IEP Eindtoets bestaat elk afnamejaar uit nieuwe opgaven voor lezen, taalverzorging en rekenen. Omdat het doel van de IEP Eindtoets een onafhankelijke niveaumeting en het geven van een objectief advies betreft, zorgt Bureau ICE ervoor dat de verschillende toetsversies elk afnamejaar vergelijkbaar zijn door middel van het uitvoeren van psychometrisch onderzoek.

Jaarlijks rapporteert Bureau ICE aan de Expertgroep PO hoe de afname van de IEP Eindtoets verlopen is en wordt de nieuwe IEP Eindtoets ter beoordeling aan de Expertgroep PO voorgelegd. De minister neemt een besluit over de goedkeuring van de eindtoets op basis van de beoordeling van de Expertgroep PO.

Normeringsonderzoek

De opgaven voor de IEP Eindtoets 2022 zijn in april 2021 getest in het normeringsonderzoek. Het normeringsonderzoek is het belangrijkste instrument dat Bureau ICE hanteert om de continuïteit en kwaliteit van de IEP Eindtoets te borgen. De opgaven worden gemaakt door een representatieve steekproef van leerlingen. Het normeringsonderzoek zorgt ervoor dat er opgaven van goede kwaliteit worden geselecteerd voor de eindtoets. De uiteindelijke samenstelling van de opgaven in de IEP Eindtoets komt op basis van de gegevens uit het normeringsonderzoek tot stand.

Normen van de IEP Eindtoets

Voor het bepalen van het behaalde referentieniveau op de IEP Eindtoets gebruiken we een extern criterium, te weten het referentiekader. Dat betekent dat de toetsresultaten (de ruwe score) met een absolute norm worden vergeleken. Voor een uitslag van de beheersing van de referentieniveaus spreken we bij de IEP Eindtoets dus van een domeingerichte interpretatie van de ruwe score. Voor ieder referentieniveau zijn grensscores vastgesteld door de Expertgroep Toetsen PO op basis van het gezamenlijk anker en de afnames van alle eindtoetsaanbieders (inclusief de Centrale Eindtoets). Voor elke individuele leerling resulteert dit in een resultaat over de beheersing van het referentieniveau.

Elke leerling krijgt daarnaast een toetsadvies. Het toetsadvies van de IEP Eindtoets bestaat uit een advies voor een specifiek schooltype in het voortgezet onderwijs. De IEP Eindtoets geeft de uitslag weer in vijf meervoudige uitstroomprofielen (combinaties van twee naastgelegen schooltypen/leerwegen) en één enkelvoudig uitstroomprofiel. Deze zes uitstroomprofielen zijn voor alle eindtoetsen gelijk:

- pro/vmbo bb
- vmbo bb/vmbo kb
- vmbo kb/vmbo gl-tl
- vmbo gl-tl/havo
- havo/vwo
- vwo

Ook hier wordt voor ieder advies de grenscore vastgesteld door de Expertgroep Toetsen PO op basis van het gezamenlijk anker en de afnames van alle eindtoetsaanbieders (inclusief de Centrale Eindtoets).

Longitudinaal doorstroomonderzoek

Het resultaat dat de leerling behaalt op de IEP Eindtoets wordt vertaald naar een toetsadvies voor het voortgezet onderwijs. Dit toetsadvies (dat hoort bij de uitslag van de IEP Eindtoets) fungeert als second opinion voor het schooladvies dat vervolgens kan leiden tot bijstelling van het schooladvies voor het vervolgonderwijs. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) doet onderzoek naar het toetsadvies op basis van longitudinaal doorstroom-onderzoek.

2 Verantwoording van het onderdeel Nederlandse taal in de IEP Eindtoets

In dit hoofdstuk wordt de inhoud van de IEP Eindtoets met betrekking tot het domein lezen en het subdomein taalverzorging van het Referentiekader taal beschreven. In paragraaf 2.1 wordt de inhoud van het referentiekader voor taal toegelicht, en vervolgens in 2.2 de inhoud van de IEP Eindtoets voor dit onderdeel. In paragraaf 2.3 en 2.4 wordt voor lezen en taalverzorging eerst een algemene beschrijving gegeven van de inhoud die voor deze domeinen in het referentiekader staat. Daarna wordt beschreven op welke manier de inhoud van het referentiekader op de verschillende niveaus getoetst wordt in de IEP Eindtoets.

Je vindt het Referentiekader Taal en Rekenen op [de website van het SLO](#).

2.1 Referentieniveaus voor Nederlandse taal

De referentieniveaus voor Nederlandse taal bestaan uit de volgende vier domeinen:

Mondelinge taalvaardigheid

Hieronder vallen drie subdomeinen:

- Gespreksvaardigheid
- Luistervaardigheid
- Spreekvaardigheid

Leesvaardigheid

Hieronder vallen twee subdomeinen:

- Lezen van zakelijke teksten
- Lezen van fictionele, narratieve en literaire teksten

Schrijfvaardigheid

Schrijven wordt ruim opgevat, het gaat om het produceren van creatieve en zakelijke teksten.

Begrippenlijst en taalverzorging

In de begrippenlijst staan termen en concepten die leerlingen en docenten nodig hebben om over taalvaardigheid van gedachten te wisselen. Bij taalverzorging gaat het om zaken die in dienst staan van een verzorgde schriftelijke taalproductie, waaronder spelling.

In paragraaf 2.3 en 2.4 wordt de inhoud van de domeinen lezen en taalverzorging per referentieniveau verder toegelicht.

2.2 Inhoud van de IEP Eindtoets voor Nederlandse taal

In de IEP Eindtoets worden de voor een eindtoets verplichte domeinen lezen en taalverzorging getoetst.

Taalvaardigheid dient breder te worden opgevat dan alleen de leesvaardigheid en het niveau waarop de leerling taalverzorging beheerst. Om een uitspraak te kunnen doen over het beheersingsniveau van de Nederlandse taal geeft de beheersing van deze domeinen echter wel een goede indicatie. Omdat de IEP Eindtoets als een eindtoets een second opinion vormt bij het schooladvies dat de school al eerder heeft gegeven en we met het toetsen van de verplichte domeinen lezen en taalverzorging een goede uitspraak kunnen doen van het beheersingsniveau van taal, hebben we ervoor gekozen alleen deze domeinen in de IEP Eindtoets op te nemen.

Taalverzorging is in het referentiekader een subdomein van het domein begrippenlijst en taalverzorging. Bij taalverzorging gaat het om zaken die in dienst staan van een verzorgde schriftelijke taalproductie, waaronder spelling. Bij het subdomein begrippenlijst gaat het erom dat de leerling kennis van begrippen die hij of zij nodig heeft om te kunnen spreken over taal en taalverschijnselen, kan gebruiken in verschillende taalsituaties. Deze begrippen worden in de IEP Eindtoets niet als aparte kennis getoetst (herkennen van begrippen), zij worden in de opgaven van de domeinen lezen en taalverzorging op een toepassingsgerichte manier getoetst. Aparte toetsopgaven voor begrippen opnemen in de IEP Eindtoets is daarom niet meer noodzakelijk.

2.3 Beschrijving domein lezen in de IEP Eindtoets

In het referentiekader worden binnen het domein leesvaardigheid twee subdomeinen onderscheiden: 'lezen van zakelijke teksten' en 'lezen van fictionele, narratieve en literaire teksten'.

Hierna volgt eerst een algemene beschrijving van de beide subdomeinen voor de niveaus 1F en 2F en de tekstkenmerken van zakelijke teksten en fictionele, narratieve en literaire teksten. Vervolgens wordt beschreven op welke manier de door het referentiekader voorgeschreven taken in de IEP Eindtoets worden geoperationaliseerd en welke keuzes die Bureau ICE hierbij heeft gemaakt.

2.3.1 Algemene beschrijving en tekstkenmerken

Het referentiekader geeft voor het subdomein 'lezen van zakelijke teksten' een algemene omschrijving per referentieniveau.

Algemene omschrijving subdomein 'lezen van zakelijke teksten' per referentieniveau

1F	De leerling kan eenvoudige teksten lezen over alledaagse onderwerpen en over onderwerpen die aansluiten bij de leefwereld.
2F	De leerling kan teksten lezen over alledaagse onderwerpen, onderwerpen die aansluiten bij de leefwereld van de leerling en over onderwerpen die verder van de leerling af staan.

Voor de verschillende referentieniveaus is in het referentiekader ook beschreven aan welke kenmerken de zakelijke teksten moeten voldoen.

Tekstkenmerken zakelijke teksten

1F	De teksten zijn eenvoudig van structuur; de informatie is herkenbaar geordend. De teksten hebben een lage informatiedichtheid; belangrijke informatie is gemarkeerd of wordt herhaald. Er wordt niet te veel (nieuwe) informatie gelijktijdig geïntroduceerd. De teksten bestaan voornamelijk uit frequent gebruikte (of voor de leerlingen alledaagse) woorden.
2F	De teksten hebben een heldere structuur. Verbanden in de tekst worden duidelijk aangegeven. De teksten hebben overwegend een lage informatiedichtheid en zijn niet te lang.

De teksten in de IEP Eindtoets sluiten qua tekstkenmerken aan bij de omschrijvingen in het referentiekader die van toepassing zijn op zakelijke teksten.

Het referentiekader geeft voor het subdomein 'lezen van fictionele, narratieve en literaire teksten' een algemene omschrijving per referentieniveau.

Algemene omschrijving subdomein 'lezen van fictionele, narratieve en literaire teksten' per referentieniveau

1F	Kan jeugdliteratuur belevend lezen.
2F	Kan eenvoudige adolescentenliteratuur herkenkend lezen.

Ook voor de fictionele, narratieve en literaire teksten is voor de verschillende referentieniveaus in het referentiekader beschreven aan welke kenmerken deze teksten moeten voldoen.

Tekstkenmerken fictionele, narratieve en literaire teksten

1F	De structuur is eenvoudig. Het tempo waarin de spannende of dramatische gebeurtenissen elkaar opvolgen is hoog.
2F	De structuur is helder. Het verhaal heeft een dramatische verhaallijn waarin de spanning af en toe wordt onderbroken door gedachten of beschrijvingen. Poëzie en liedjes hebben meestal een verhalende inhoud en een emotionele lading.

De teksten in de IEP Eindtoets sluiten qua tekstkenmerken aan bij de omschrijvingen in het referentiekader die van toepassing zijn op fictionele, narratieve en literaire teksten.

2.3.2 Taken voor de leerling

Bij het domein lezen moeten de volgende taken worden uitgevoerd:

- De leerlingen lezen en maken opdrachten bij informatieve teksten.
- De leerlingen lezen en maken opdrachten bij instructieve teksten.
- De leerlingen lezen en maken opdrachten bij betogende teksten.
- De leerlingen lezen en maken opdrachten bij fictionele, narratieve en literaire teksten.

In het referentiekader is per taak een beschrijving opgenomen. Ook worden daarbij de kenmerken van de taakuitvoering per referentieniveau concreet beschreven. Bij het ontwikkelen van de opgaven in de IEP Eindtoets voor de beide subdomeinen hebben we deze concretisering in het referentiekader als leidraad genomen. De vaste set lezen van de IEP Eindtoets bestaat uit maximaal zeventien teksten, verdeeld over de vier taken. In Tabel 8 in de bijlage is weergegeven hoe het aantal teksten en opgaven over de referentieniveaus zijn verdeeld in de IEP Eindtoets 2022.

Niveau 1F

De IEP Eindtoets bevat voor niveau 1F teksten waarvan ten minste één informatieve tekst, één instructieve tekst en één betogende tekst. Ook bevat de IEP Eindtoets ten minste één fictionele, narratieve en literaire tekst op niveau 1F.

Niveau 2F

De IEP Eindtoets bevat voor niveau 2F teksten waarvan ten minste één informatieve tekst, één instructieve tekst en één betogende tekst. Ook bevat de IEP Eindtoets ten minste één fictionele, narratieve en literaire tekst op niveau 2F.

2.3.3 Kenmerken van de taakuitvoering

In het referentiekader worden kenmerken van de taken concreet gemaakt. De verdeling van de opgaven van de IEP Eindtoets die het domein lezen toetsen wordt weergegeven in Tabel 9 in de bijlage.

Techniek en woordenschat

Bij 'techniek en woordenschat' moet de leerling de betekenis van moeilijke woorden achterhalen op basis van de context uit de tekst of op basis van de vorm of samenstelling van het woord. De IEP Eindtoets bevat opgaven voor 'techniek en woordenschat' op niveau 1F en niveau 2F.

Begrijpen

Bij het lezen van zakelijke teksten moet de leerling laten zien dat hij de tekst begrepen heeft door bijvoorbeeld, afhankelijk van het niveau, de hoofdgedachte weer te geven, beeldspraak te herkennen, tekstsoorten te benoemen of onderscheid te maken tussen drogredenen en argumenten. Bij het lezen van fictionele teksten wordt getoetst of de leerling basale structurelementen herkent zoals wisselingen in tijd en plaats, rijm en versvorm, het genre herkent of het denken, handelen en voelen van personages kan omschrijven. Het kenmerk 'begrijpen' is een zeer relevant kenmerk op het niveau van een basisschool- leerling en daarom is dit kenmerk goed vertegenwoordigd in de IEP Eindtoets. De IEP Eindtoets bevat zowel op niveau 1F en op niveau 2F opgaven voor 'begrijpen'.

Voorbeeld

Dit is een voorbeeldopgave die het kenmerk 'begrijpen' toetst op niveau 2F. De opgave toetst de omschrijving in het referentiekader 'herkent beeldspraak' (letterlijk en figuurlijk taalgebruik).

In de tekst zijn vier woorden vetgedrukt. Welk woord is figuurlijk gebruikt?

- dag
- hand
- naam
- huis

Interpreteren

Bij het lezen van zakelijke teksten moet de leerling hierbij bijvoorbeeld informatie en meningen uit de tekst interpreteren, de bedoeling van de schrijver verwoorden of conclusies trekken naar aanleiding van de tekst.

Bij het lezen van fictionele teksten wordt onder andere getoetst of de leerling verschillende emoties in de tekst kan herkennen, spannende of dramatische passages in de tekst kan aanwijzen of personages kan typeren op basis van het innerlijk en uiterlijk.

De IEP Eindtoets bevat opgaven die het kenmerk van de taakuitvoering 'interpreteren' toetsen op niveau 1F en niveau 2F.

Voorbeeld

Dit is een voorbeeldopgave die het kenmerk 'interpreteren' toetst op niveau 2F.

Voor wie is deze tekst vooral geschreven?

- voor een juf of meester die wil weten of het nuttig is om een sportdag te houden
- voor een juf of meester die wil weten welke teamsport leuk is voor een klas
- voor leerlingen die willen weten hoe je zelf een sportdag kunt organiseren
- voor leerlingen die willen weten wat het programma van hun sportdag is

Evalueren

Bij het kenmerk van de taakuitvoering evalueren, moet de leerling bijvoorbeeld een oordeel geven over een tekst(deel) of over relaties binnen de zakelijke tekst. In de IEP Eindtoets komt dit aan bod op niveau 1F en niveau 2F door te toetsen of een leerling een oordeel over de tekst kan herkennen.

Bij het lezen van fictionele teksten moet de leerling de tekst bijvoorbeeld kunnen evalueren met emotieve of realistische argumenten, interesse in bepaalde fictievormen aan kunnen geven of persoonlijke reacties toelichten met voorbeelden uit de tekst.

Samenvatten

Bij het lezen van zakelijke teksten moet de leerling een beknopte samenvatting van de tekst kunnen maken.

Het kenmerk van de taakuitvoering 'samenvatten' wordt in het referentiekader alleen beschreven bij niveau 2F. De IEP Eindtoets bevat dan ook alleen 2F-opgaven die 'samenvatten' toetsen.

Opzoeken

Bij 'opzoeken' wordt getoetst of de leerling in staat is om op een efficiënte en systematische manier informatie uit de tekst te halen door te kijken naar de tekststructuur of te zoeken in schema's. Het kenmerk van de taakuitvoering 'opzoeken' wordt in de IEP Eindtoets op niveau 2F gemeten.

Voorbeeld

Dit is een voorbeeldopgave die het kenmerk 'opzoeken' toetst op niveau 2F. In de tekst die bij deze opgave hoort zit een schema verwerkt dat de leerling nodig heeft om deze opgave te beantwoorden. De leerling moet systematisch zoekend te werk gaan om het juiste antwoord op de opgave te vinden.

Maya gebruikt bij haar sportdag het schema uit de tekst. Ze zit in team 'IJsoud de beste'. Tegen wie speelt zij in de tweede ronde?

- De razende rovers
- De winnende wolven
- Het discoteam
- Team L&E

2.4 Beschrijving domein taalverzorging in de IEP Eindtoets

2.4.1 Algemene beschrijving domein taalverzorging

Bij het domein taalverzorging in het referentiekader gaat om de kennis van regels en begrippen voor correct taalgebruik. In Over de drempels met taal (Expertgroep Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen, 2008; p.69) wordt taalverzorging als volgt beschreven: "onder taalverzorging verstaan we de activiteiten die ondernomen moeten worden om correct te schrijven. Hieronder wordt tenminste verstaan het correct spellen van woorden en het gebruiken van de juiste leestekens. In principe zou onder taalverzorging ook begrepen kunnen worden het maken van een goede vormgeving (alineëring en lay-out). Maar dit deel is opgenomen bij het domein schrijfvaardigheid, omdat het in de praktijk van het onderwijs deel uitmaakt van de schrijfdidactiek."

2.4.2 Het subdomein taalverzorging in de IEP Eindtoets

In deze paragraaf wordt beschreven op welke manier de inhoud van het referentiekader voor het domein taalverzorging in de IEP Eindtoets aan bod komt op de volgende onderdelen:

- verschillende categorieën van spellingsproblemen en -regels;
- regels voor lettergreepgrenzen;
- regels voor woordgrenzen;
- regels voor morfologische spelling;
- regels voor werkwoordspelling;
- overige regels;
- regels voor leestekens.

In de IEP Eindtoets worden de hierboven genoemde categorieën zoveel mogelijk evenwichtig getoetst. In Tabel 10 in de bijlage is de verdeling per categorie te vinden.

In het Referentiekader taal en rekenen vind je bij hoofdstuk 4 uitleg over bovenstaande begrippen. Je vindt het Referentiekader op [de website van het SLO](#).

Verschillende categorieën van spellingsproblemen en -regels

In het referentiekader zijn drie subcategorieën beschreven onder de categorie ‘spellings- problemen en -regels’, namelijk klankzuivere woorden (bijvoorbeeld ‘bal’), klankambigue woorden (bijvoorbeeld ‘bodem’) en spelambigue woorden (bijvoorbeeld ‘klein’). In de IEP Eindtoets komen deze drie subcategorieën allemaal aan bod op niveau 1F. In de praktijk komen klankambigue en spelambigue woorden vaker voor en worden daarom naar verhouding meer getoetst in de opgaven van de IEP Eindtoets.

Regels voor lettergreepgrenzen

Volgens het referentiekader vallen onder de categorie ‘regels voor lettergreepgrenzen’ medeklinkerverdubbeling, klinkerverenkeling en afbreekregels. In de IEP Eindtoets komen deze subcategorieën allemaal aan bod op niveau 1F. Op niveau 2F wordt dit onderdeel niet getoetst, deze regels vallen onder orthografische spelling (autonome regels over de grens van lettergrepen heen); orthografische spelling moet beheerst worden door leerlingen op niveau 1F.

Regels voor woordgrenzen

In deze categorie vallen de regels die betrekking hebben op het aaneen- en losschrijven van woorden. In de IEP Eindtoets wordt deze categorie niet getoetst, omdat deze in het referentieniveau pas omschreven wordt op niveau 3F.

Morfologische spelling

In het referentiekader is morfologische spelling een grote categorie met veel spellingsregels. Het gaat bijvoorbeeld om:

- meervoudsvorming met -en of -s
- samengestelde woorden
- stoffelijk bijvoeglijk naamwoord
- verkleinwoorden met uitgang -je na -d en -t, -pje, -etje
- woorden met uitgang -heid
- woorden beginnend met ‘s
- tussenletter -n- in samengestelde woorden
- verkleinwoord na open lettergreep op -a, -e, -o, -u

Onder niveau 2F vallen de moeilijke gevallen die uitgebreid worden beschreven in het referentiekader. Bij het ontwikkelen van de opgaven voor deze categorie hebben we ons gebaseerd op de leerstoflijnen van het SLO. Morfologische spelling wordt naar verhouding meer getoetst in de opgaven voor het domein taalverzorging.

Voorbeeld

Dit is een voorbeeldopgave die de categorie ‘morfologische spelling’ toetst op niveau 2F. Deze opgave is een voorbeeld bij de spellingsregel ‘stoffelijk bijvoeglijk naamwoord’.

Vul het bijvoeglijk naamwoord in. Gebruik het woord tussen haakjes.

In die winkel verkopen ze

speelgoed. (hout)

Voorbeeld

De volgende opgave is ook een voorbeeldopgave bij de categorie 'morfologische spelling' op niveau 2F. Deze opgave is een voorbeeld bij de spellingsregel 'meervoud -s na klinker'.

Wat hoort op de lege plek?

Mijn oom spaart horloge__ van dure merken.

n

's

s

Regels voor werkwoordspelling

Bij de regels voor werkwoordspelling geldt hetzelfde als bij de regels voor morfologische spelling: de spellingsregels zijn gebaseerd op die in de leerlijnen van het SLO.

Het gaat bij werkwoordspelling om regels zoals bijvoorbeeld:

- persoonsvorm: tegenwoordige tijd met stam -d enkelvoud
- persoonsvorm: verleden tijd zwakke werkwoorden met stam op -d of -t
- voltooid deelwoord, homofone gevallen (verhuisd/verhuist)

In de IEP Eindtoets wordt de categorie 'regels voor werkwoordspelling' getoetst op niveau 1F en niveau 2F. Op deze niveaus komen de regels voor werkwoordspelling in de praktijk ook het meest voor. Werkwoordspelling wordt naar verhouding meer getoetst in de opgaven voor het domein taalverzorging.

Voorbeeld

Onderstaande opgave is een voorbeeld op niveau 2F bij de spellingsregel 'persoonsvorm: tegenwoordige tijd met stam -d enkelvoud'.

Vul de goede vorm in van het werkwoord tussen haakjes.
Gebruik de tegenwoordige tijd.

Ik ruik taart. Daar ik nou vrolijk van! (worden)

Overige regels

In het referentiekader wordt onder 'overige regels' verstaan:

- spelambigue woorden (2F)

De IEP Eindtoets bevat voor het niveau 2F opgaven waarin moeilijkere spelambigue woorden aan bod komen, zoals zonnebloem en bessensap (tussenletter -n- in samengestelde woorden).

Regels voor leestekens

De IEP Eindtoets bevat opgaven die leerlingen toetsen op hun kennis en toepassing van leestekens.

Voorbeelden van regels die in deze categorie vallen en worden getoetst zijn het gebruik van:

- een hoofdletter aan het begin van een zin
- een punt
- aanhalingstekens
- een hoofdletter bij een eigenaam
- een hoofdletter bij directe rede
- een komma
- een dubbele punt

Passend bij de inhoud van het referentiekader is er in de IEP Eindtoets sprake van een evenwichtige verdeling tussen de niveaus waarop deze regels worden getoetst op 1F en 2F.

Voorbeeld

Dit is een voorbeeldopgave op niveau 2F bij de spellingsregel 'hoofdletter bij directe rede'.

In welke zin zijn de dikgedrukte letters goed gebruikt?

- "Jij krijgt pas een toetje," zei mijn moeder, "als je je bord leeg hebt gegeten."
- "Jij krijgt pas een toetje," zei mijn moeder, "Als je je bord leeg hebt gegeten."
- "Jij krijgt pas een toetje," Zei mijn moeder, "als je je bord leeg hebt gegeten."
- "Jij krijgt pas een toetje," Zei mijn moeder, "Als je je bord leeg hebt gegeten."

Evenwichtige verdeling van de opgaven over de categorieën

De hierboven genoemde categorieën worden zodanig in de IEP Eindtoets getoetst dat de verdeling in overeenstemming is met de verdeling van de categorieën in het referentiekader. In Tabel 10 in de bijlage is de verhouding tussen de categorieën in de IEP Eindtoets weergegeven. De categorieën 'morfologische spelling' en 'werkwoordspelling' zijn uitgebreider vertegenwoordigd dan de andere categorieën omdat dit blijkt uit het referentiekader de meest relevante categorieën zijn op de te toetsen niveaus 1F en 2F.

3 Verantwoording van het onderdeel rekenen in de IEP

Eindtoets

In dit hoofdstuk wordt de inhoud van de IEP Eindtoets met betrekking tot de domeinen Getallen, Verhoudingen, Meten en Meetkunde en Verbanden van het Referentiekader taal en rekenen beschreven. Eerst wordt een algemene beschrijving gegeven van de inhoud die voor deze domeinen in het referentiekader staat. Daarna wordt beschreven op welke manier de inhoud van het referentiekader op de verschillende niveaus getoetst wordt in de IEP Eindtoets.

3.1 Referentieniveaus voor rekenen

Algemene omschrijving

Het referentiekader voor rekenen is per referentieniveau opgedeeld in vier domeinen:

- Getallen
- Verhoudingen
- Meten en Meetkunde
- Verbanden

In het referentiekader worden de fundamentele niveaus 1F, 2F en 3F onderscheiden. Daarnaast worden ook streefniveaus onderscheiden: 1S, 2S en 3S. De fundamentele niveaus richten zich op basale kennis en inzichten en zijn gericht op een meer toepassingsgerichte benadering van rekenen. De streefniveaus bereiden voor op de meer abstracte wiskunde.

Bij rekenen is er, in tegenstelling tot taal, geen vierde niveau, omdat dat het domein van de wiskunde is.

Het SLO heeft per referentieniveau een beschrijving gemaakt van wat de leerling op een bepaald niveau kan. De leerling:

1F	<ul style="list-style-type: none">• weet eenvoudige getallen, bewerkingen en symbolen correct te noteren en te gebruiken;• kan getallen lezen en uitleggen hoe getallen uit cijfers opgebouwd zijn;• kan hoofdrekenen met en zonder notatie van tussenresultaten;• kan hoofdbewerkingen (+, -, ×, :) met gehele en eenvoudige decimale getallen op papier uitvoeren, evenals bewerkingen met eenvoudige breuken;• kan berekeningen uitvoeren om problemen op te lossen en de rekenmachine op verstandige wijze inzetten;• kan in de context van verhoudingen eenvoudige berekeningen uitvoeren, ook met procenten en verhoudingen;• kan veel voorkomende en eenvoudige meetinstrumenten gebruiken en aflezen, met maateenheden rekenen en in eenvoudige gevallen maateenheden in elkaar omzetten;• heeft een gevoel ontwikkeld voor standaardmaten in veel voorkomende situaties;• kent namen van enkele meetkundige figuren en begrippen en kan deze gebruiken om situaties in de ruimte te beschrijven;• kan eenvoudige tabellen, diagrammen en grafieken gebruiken bij het oplossen van problemen, ook om eenvoudige berekeningen uit te voeren.
1S	<ul style="list-style-type: none">• heeft de eigenschappen van getallen en bewerkingen (efficiënt rekenen) paraat en maakt hiervan gebruik bij het rekenen met grotere getallen, decimale getallen, moeilijkere breuken en gemengde getallen;• kan standaardprocedures met inzicht gebruiken binnen situaties waarin gehele getallen, breuken en decimale getallen voorkomen;• weet waarom er procedures zijn die altijd werken en weet waarom dat zo is;• kan rekenen met percentages, ook met moeilijke getallen en kan breuken, verhoudingen en percentages in elkaar omzetten;• weet dat een percentage relatief van karakter is;• kent de decimale structuur van het metriek stelsel. Kan rekenen met vergrotingsfactoren en schaal;• kan gegevens van meetinstrumenten interpreteren en alledaagse aanduidingen in gebruik herkennen;• heeft de standaardoppervlaktematen en inhoudsmaten paraat;• kan redeneren welke maat in welke context past;• kan redeneren met symmetrische figuren en meetkundige patronen voortzetten;• weet formules te gebruiken en te verklaren bij het berekenen van oppervlakte en inhoud van eenvoudige figuren;• kan redeneren en uitleg geven bij de samenhang tussen omtrek, oppervlakte en inhoud van figuren en objecten;• kan berekeningen uitvoeren op basis van informatie uit tabellen, grafieken en diagrammen en is in staat hieruit conclusies te trekken over een (toekomstige) situatie;• kan punten in een assenstelsel plaatsen en coördinatoren aflezen;• kan conclusies trekken op basis van een voorstelling van een verband en kan in globale zin grafieken schetsen;• kan patronen in eenvoudige rijen getallen ontdekken.

3.2 Inhoud van de IEP Eindtoets voor rekenen

In de IEP Eindtoets worden de voor een eindtoets basisonderwijs verplichte domeinen Getallen, Verhoudingen, Meten en Meetkunde en Verbanden getoetst.

3.2.1 Verdeling opgaven

De opgavenboekjes van de IEP Eindtoets bevatten allebei een deel voor rekenen.

In beide rekendelen zijn opgaven voor alle te toetsen domeinen opgenomen, verdeeld over de referentieniveaus 1F en 1S. De opgaven zijn oplopend in niveau in de toetsboekjes opgenomen. Leerlingen krijgen voor ieder rekendeel 60 minuten tijd om de opgaven te maken.

Hierna zijn vier voorbeelden opgenomen van rekenopgaven. Bij elke opgave is aangegeven welk domein wordt getoetst en wat het niveau van de opgave is.

Dit is een voorbeeldopgave die het domein Verhoudingen toetst op niveau 1F.

75% van 60 =

Dit is een voorbeeldopgave die het domein Meten en Meetkunde toetst op niveau 1F.

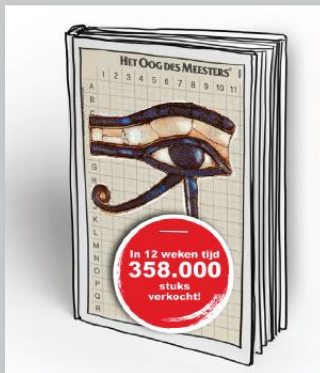

Aafke schenkt glazen frisdrank in. In een glas kan 250 ml frisdrank.

Hoeveel glazen kan Aafke helemaal vullen?

Dit is een voorbeeldopgave die het domein Getallen toetst op niveau 1S.

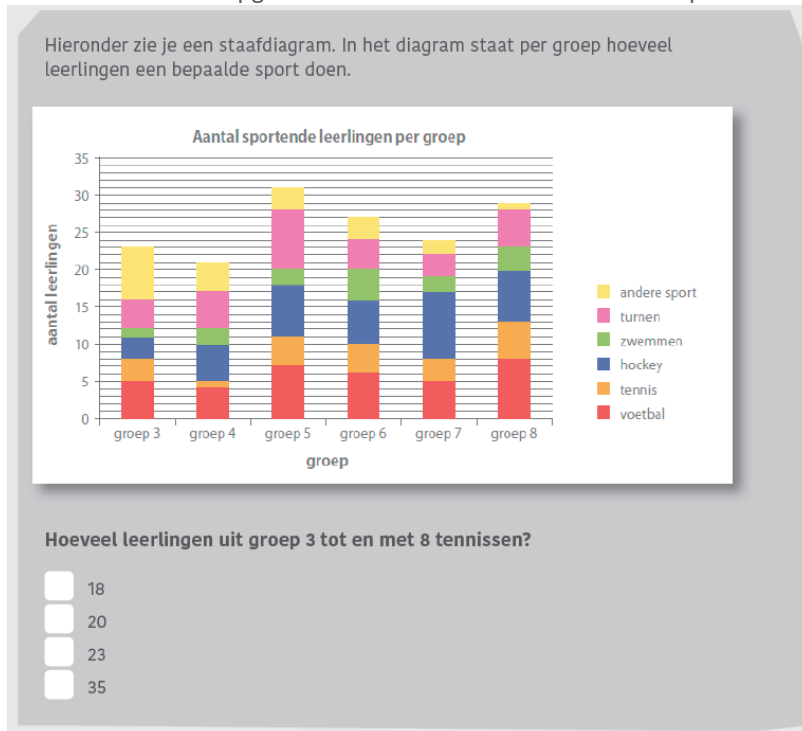
Hieronder zie je het best verkochte kinderboek van het afgelopen jaar.

Wat is de beste schatting van het aantal stuks dat er gemiddeld per week verkocht is?

- 20.000
- 25.000
- 30.000
- 35.000

Dit is een voorbeeldopgave die het domein Verbanden toetst op niveau 1S.

3.3 Beschrijving onderdeel rekenen in de IEP Eindtoets

In deze paragraaf wordt voor rekenen beschreven op welke manier de door het referentiekader voorgeschreven taken in de IEP Eindtoets worden uitgevoerd en de keuzes die Bureau ICE hierbij heeft gemaakt.

Er wordt een toelichting gegeven op de volgende onderwerpen:

- de verdeling van de opgaven over de domeinen Getallen, Verhoudingen, Meten en Meetkunde en Verbanden;
- de verdeling van de opgaven over de onderdelen Notatie, getal en betekenis (A), Met elkaar in verband brengen (B) en Gebruiken (C);
- opgaven met en zonder context;
- het gebruik van kladpapier;
- het gebruik van de rekenmachine;
- de niveaus F en S.

In de bijlage is de toetsmatrijs opgenomen die weergeeft hoe de IEP Eindtoets is opgebouwd naar verdeling over de vier domeinen, de onderdelen A, B en C en opgaven met en zonder context.

Onderdelen

De vier domeinen binnen rekenen worden in het referentiekader opgebouwd uit drie onderdelen: Notatie, taal en betekenis (A), Met elkaar in verband brengen (B) en Gebruiken (C).

Het onderdeel Notatie, taal en betekenis (A) heeft betrekking op:

- de uitspraak, schrijfwijze en betekenis van getallen, symbolen en relaties;
- het gebruiken van wiskundetaal.

Bij Met elkaar in verband brengen (B) gaat het om:

- getallen en getalrelaties;
- structuur en samenhang van getallen.

Onder Gebruiken (C) valt:

- memoriseren, automatiseren;
- hoofdrekenen (noteren van tussenresultaten toegestaan);
- hoofdbewerkingen (+, -, ×, :) op papier uitvoeren met gehele getallen en decimale getallen;
- bewerkingen met breuken (+, -, ×, :) op papier uitvoeren;
- berekeningen uitvoeren om problemen op te lossen;
- rekenmachine op een verstandige manier inzetten.

Opgaven met en zonder context

Een contextopgave is een opgave waarin benoemde getallen voorkomen. Dit zijn getallen die gekoppeld zijn aan aantallen (bijvoorbeeld aantallen appels) of aan hoeveelheden die uitgedrukt zijn in een eenheid (bijvoorbeeld van geld, tijd, lengte). Opgaven met een illustratie zijn tevens contextopgaven. Een contextloze opgave is een opgave met onbenoemde getallen (College voor Examens, 2014).

3.3.1 Verdeling van de opgaven over de domeinen

De IEP Eindtoets bevat voor het onderdeel rekenen 60 opgaven, verdeeld over de volgende domeinen:

- Getallen
- Verhoudingen
- Meten en Meetkunde
- Verbanden

De verhouding waarin de vier domeinen Getallen, Verhoudingen, Meten en Meetkunde en Verbanden wordt getoetst is in lijn met de beheersing van de rekentaalvaardigheid van leerlingen aan het einde van de basisschool. In de IEP Eindtoets ligt meer nadruk op de domeinen Getallen en Verhoudingen dan op de domeinen Meten en Meetkunde en Verbanden, aansluitend bij de lesstof van het primair onderwijs en de voorwaarden in de algemene toetswijzer.

3.3.2 Verdeling van de opgaven over de onderdelen

In de IEP Eindtoets ligt de focus op functioneel rekenen, dat wil zeggen het kunnen toepassen van rekentaalvaardigheid in realistische praktijksituaties. Om deze reden krijgt het onderdeel Gebruiken (C) de meeste nadruk in de IEP Eindtoets en ligt het percentage opgaven dat dit onderdeel toetst tussen de 55 en 75%. Voor het onderdeel Met elkaar in verband brengen (B) ligt het percentage opgaven in de IEP Eindtoets tussen 20% en 30%. Het onderdeel Notatie, taal en betekenis (A) wordt in de IEP Eindtoets voornamelijk op niveau 1F getoetst. Op de hogere niveaus wordt onderdeel A meer indirect getoetst, bijvoorbeeld bij het kunnen rekenen met breuken. De basiskennis over de teller en de noemer, wordt hier als bekend verondersteld in opgaven op hogere niveaus. In de IEP Eindtoets ligt het percentage opgaven dat het onderdeel Notatie, taal en betekenis toetst tussen 5% en 15%.

3.3.3 Opgaven met en zonder context

De IEP Eindtoets bevat een verdeling van 80% contextopgaven en 20% contextloze opgaven. Zo wordt recht gedaan aan zowel het hoofdrekenen met contextloze ('kale') bewerkingen als het rekenen in betekenisvolle toepassingsituaties zoals beschreven in het Referentiekader taal en rekenen. In de IEP Eindtoets zijn de rekenopgaven met en zonder context verdeeld over de niveaus 1F en 1S, zie Tabel 5.

Tabel 5. Vertegenwoordiging contextopgaven en contextloze opgaven in de IEP Eindtoets - alle domeinen

REKENDOMEIN	TYPE OPGAVEN		TOTAAL
	CONTEXTOPGAVEN	CONTEXTLOZE OPGAVEN	
Getallen	67%	33%	30%
Verhouding	67%	33%	30%
Meten en meetkunde	100%	0%	20%
Verbanden	100%	0%	20%
Totaal	80%	20%	100%

3.3.4 Gebruik kladpapier

De leerlingen mogen conform het referentiekader bij het gehele rekendeel kladpapier gebruiken.

3.3.5 Gebruik rekenmachine

Het gebruik van de rekenmachine en het verstandig inzetten van de rekenmachine maakt deel uit van het referentiekader. Onder het 'verstandig inzetten' kan worden verstaan het maken van een beredeneerde keuze tussen de rekenvormen hoofdrekenen, schriftelijk rekenen en rekenen met de rekenmachine. Het is niet de bedoeling dat de rekenmachine wordt ingezet ter vervanging van het zelf rekenen (Lenstra, Van Zanten et al., 2014, p.20).

In de IEP Eindtoets staan de referentieniveaus 1F en 1S centraal vanwege het verplichte karakter. Deze niveaus zijn gericht op hoofdrekenen, handig rekenen en cijferend rekenen (met behulp van kladpapier).

Deze rekentaalvaardigheden zijn alleen (valide) te meten zonder rekenmachine. Om die reden is het gebruik van een rekenmachine tijdens de toets niet toegestaan.

4 Kenmerken van de IEP Eindtoets

In dit hoofdstuk worden de algemene kenmerken van de IEP Eindtoets beschreven. In paragraaf 4.1 wordt de toetsvorm toegelicht. Daarna worden in paragraaf 4.2 de kenmerken van de opgaven voor taal en rekenen uitgewerkt. Vervolgens wordt in paragraaf 4.3 beschreven welke aanpassingen er mogelijk zijn voor leerlingen met een speciale ondersteuningsbehoefte. In paragraaf 4.4 wordt beschreven hoe de IEP Eindtoets wordt nagekeken. Ten slotte wordt in paragraaf 4.5 het leerlingrapport toegelicht.

4.1 Toetsvorm

Schriftelijke afname

Om iedere school de mogelijkheid te bieden deel te nemen aan de IEP Eindtoets en alle leerlingen de IEP Eindtoets gelijktijdig te kunnen laten maken, is er gekozen voor een schriftelijke afname van de toets. De IEP Eindtoets bestaat uit twee losse toetsboekjes waarin de leerling mag schrijven. Er wordt dus niet gewerkt met aparte antwoordbladen.

Bij meerkeuzevragen kruist de leerling het antwoord aan, bij open vragen schrijft hij het antwoord op in het invulveld. Het werken in het boekje voorkomt onnodige fouten door bijvoorbeeld het foutief invullen van het antwoordblad.

Aantal opgaven

De vaste set opgaven van de IEP Eindtoets 2022 bestaat in totaal voor taal uit 45 opgaven voor lezen en 45 opgaven voor taalverzorging. Het aantal opgaven voor rekenen is 60. Met deze aantallen is het mogelijk om een betrouwbare uitspraak te doen over de beheersing van referentie- niveaus 1F, 1S (rekenen) en 2F (taal). De opgaven meten de toetsdoelen in relatie tot de inhoud van het referentiekader. Met dit totaal aantal opgaven voor lezen, taalverzorging en rekenen dekt de IEP Eindtoets de inhoud van het referentiekader en wordt tegelijkertijd voorkomen dat leerlingen belast worden met het maken van (te) veel opgaven.

De opgaven voor zowel taal als rekenen zijn verdeeld over twee toetsboekjes. Uit onderzoek weten we hoeveel tijd een leerling gemiddeld nodig heeft voor het maken van de opgaven. Hierdoor is het mogelijk de toetstijd voor taal op 60 minuten en voor rekenen op 60 minuten te houden. De afname vindt plaats op twee ochtenden. Dit is passend voor het maximale concentratievermogen van leerlingen.

De instructies voor de leerlingen zijn in de IEP Eindtoets op een taalvaardigheidsniveau geschreven dat past bij leerlingen aan het einde van de basisschool, zodat het voor alle leerlingen helder is wat zij moeten doen.

Het gebruikte taalniveau in de opgaven van de IEP Eindtoets past bij wat gemeten moet worden. Bij het onderdeel rekenen zijn de opgaven bijvoorbeeld zoveel mogelijk op taalniveau 1F. Hiermee wordt voorkomen dat door overbodige tekst en het gebruik van complexe zinnen en woorden taalvaardigheid gemeten wordt in plaats van rekenvaardigheid.

Het gebruikte taalniveau bij het onderdeel rekenen kenmerkt zich door:

- geen overbodige tekst (alle taal is functioneel);
- geen complex woordgebruik;
- het gebruiken van eenvoudige zinnen (zinsbouw).

Vormgeving

De IEP Eindtoets heeft een eigentijdse en uitnodigende vormgeving. Bij taal geldt dat de leesteksten met bijbehorende illustraties zo zijn vormgegeven dat ze ondersteunend zijn aan de tekst. Op deze manier kan een leerling het type tekst beter plaatsen. Omdat de bijbehorende opgaven altijd naast de tekst staan, hoeft de leerling niet heen en weer te bladeren van tekst naar opgaven. Waar mogelijk is er voldoende ruimte tussen opgaven gelaten om de bladspiegel rustig en overzichtelijk te houden.

Betekenisvolle context

De contexten die gebruikt worden in de IEP Eindtoets zijn geschikt voor alle leerlingen in groep 8. Het is belangrijk dat iedere leerling een eerlijke kans krijgt om te laten zien wat hij of zij kan. Vanuit dit principe is ervoor gezorgd dat de onderwerpen van teksten en de contexten van opgaven zoveel mogelijk passend zijn voor alle leerlingen, ongeacht sekse, (levensbeschouwelijke) achtergrond, regio en/of sociaaleconomische omstandigheden. Stereotyperingen worden vermeden. De opgaven van de IEP Eindtoets meten concrete toetsdoelen waarbij het gebruik van algemene kennis die leerlingen in verschillende mate hebben tot een minimum is beperkt. Hierdoor kan de beheersing van de taalvaardigheid en rekenvaardigheid van alle leerlingen meer valide en betrouwbaar worden gemeten.

Vraagtypen

In de IEP Eindtoets 2022 zijn zowel open als gesloten vragen opgenomen, omdat soms een gesloten vraagtype het meest passend is bij de opgave, en soms een open vraagtype.

Gesloten vragen bieden een gelegenheid tot een objectieve, en daarmee een betrouwbare meting. De resultaten hiervan kunnen objectief en effectief gegeneerd worden. Bij open vragen is er ruimte voor interpretatie bij de beoordelaar, maar het beantwoorden van open vragen bij sommige deelvaardigheden juist meer valide is. Om deze reden leidt juist de combinatie van beide vraagtypen tot een betrouwbaar en valide geheel van opgaven in de IEP Eindtoets 2022. Daarnaast draagt een combinatie van beide vraagtypen bij aan een afwisselende toets en doet het recht aan de verschillende voorkeuren van leerlingen, met een positief effect op de toetservaring van de leerlingen tot gevolg.

Open en gesloten vragen per onderdeel

Omdat de mogelijke variatie in antwoorden bij Lezen vaak nagenoeg onuitputtelijk is, wordt leesvaardigheid uitsluitend gemeten met gesloten vragen. Deze bieden volgens taalexperts een goede gelegenheid tot het meten van leesvaardigheid. Bij zowel Taalverzorging als Rekenen zijn gesloten én open vragen opgenomen, omdat die objectiever kunnen worden beoordeeld. Een voordeel van het gebruik van open vragen bij Taalverzorging is dat de toepassing van een spellingsregel wordt gemeten, omdat de leerling het antwoord productief moet invullen, in tegenstelling tot het antwoord selecteren uit een aantal voorgeschreven alternatieven. Hierdoor wordt tevens het aanbieden van verkeerde woordbeelden zoveel mogelijk beperkt. Bij Rekenen worden open vragen gebruikt omdat de variatie aan antwoorden van leerlingen soms niet voldoende gevangen kan worden in enkele antwoordalternatieven. Het gebruik van een gesloten vraag kan dan ongewenst richting geven aan de beantwoording van de opgave.

4.2 Constructie van de opgaven van de IEP Eindtoets

Om een betrouwbare en valide toets te ontwikkelen verloopt het proces van het ontwikkelen van de opgaven en het samenstellen van de verschillende onderdelen van de IEP Eindtoets volgens een vast stappenplan. Dit stappenplan is weergegeven in Tabel 6.

Tabel 6 - Stappenplan constructieproces IEP Eindtoets

STAP TOETSCONSTRUCTIEPROCES	AANDACHTSPUNTEN
1 Bepalen toetsdoelen	Waarom willen we toetsen? Wat moet de toets meten? Welk referentieniveau moet de toets meten?
2 Ontwerpen toetsvorm	Welke soorten toetsopgaven zijn geschikt? Welke toetsomvang is nodig? Opstellen toetsmatrijs
3 Constructie opgaven	(Concept)opgaven op basis van de toetsmatrijs en checklists met betrekking tot de kwaliteit van de toetsopgaven
4 Onderzoeken kwaliteit opgaven	Proefafname van de toetsopgaven onder groep 8-leerlingen
5 Selectie opgaven	Kwaliteit van de toetsopgaven, de moeilijkheidsgraad en het onderscheidend vermogen
6 Samenstellen toets	Toetsmatrijs en psychometrische analyses
7 Normeringsonderzoek	Vaststellen normering

Uitgangspunt voor de constructie van de IEP Eindtoets is steeds het referentiekader en de daarvan afgeleide toetsmatrijzen voor lezen, taalverzorging en rekenen.

De teksten en opgaven in de IEP Eindtoets vertonen de volgende kenmerken:

- De leesteksten en context van de opgaven sluiten aan op de belevingswereld van kinderen in groep 8.
- De leesteksten zijn zo authentiek mogelijk.
- De leesteksten en contexten van de opgaven zijn voor alle leerlingen geschikt, ongeacht sekse, (levensbeschouwelijke) achtergrond, regio of sociaaleconomische omstandigheden. Stereotyperingen worden vermeden.
- De opmaak van de leesteksten is gebaseerd op de lay-out van de teksten in de werkelijkheid (bijvoorbeeld een brief, een advertentie, een e-mail, een website).
- De leestekst en bijbehorende opgaven worden naast elkaar weergegeven, zodat de leerling niet heen en weer hoeft te bladeren voor het beantwoorden van de vragen.
- De opgaven hebben de vorm van een meerkeuzevraag of open vraag.
- Meerkeuzevragen hebben over het algemeen drie of vier antwoordmogelijkheden.

- Bij open vragen wordt gezorgd voor voldoende schrijfruimte, afgestemd op de opgave.
- De antwoordmogelijkheden staan op alfabetische of numerieke volgorde. Daar waar het logischer is dat de antwoordalternatieven in een specifieke volgorde worden aangeboden (zoals maandag, dinsdag, woensdag, donderdag), is dat op die wijze gedaan.
- Het gebruikte taalniveau bij de opgaven voor rekenen zorgt ervoor dat de rekenvaardigheid van een leerling gemeten wordt.

4.3 Geschiktheid voor leerlingen met speciale ondersteuningsbehoefte

Een eindtoets basisonderwijs moet geschikt zijn voor alle leerlingen, een aantal uitzonderingen daargelaten (zie paragraaf 1.4). Dat betekent dat een eindtoets ook te maken moet zijn door leerlingen die een specifieke ondersteuningsbehoefte hebben.

Dit zijn leerlingen die aanpassingen nodig hebben doordat zij te maken hebben met:

- dyscalculie;
- dyslexie;
- een visuele beperking (slechtziendheid);
- een auditieve beperking.

De IEP Eindtoets is geschikt voor leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften. Bij het ontwikkelen van de IEP Eindtoets is in de reguliere uitvoering al, waar mogelijk, rekening gehouden met het kunnen toetsen van leerlingen met een speciale ondersteuningsbehoefte. Het gekozen lettertype van de instructies en de vragen in de toetsboekjes zorgt voor een rustig beeld zodat alle leerlingen, dus ook de leerlingen die meer moeite hebben met lezen of rekenen, de teksten en opgaven kunnen lezen en maken. Bij de opmaak van de toetsboekjes is een evenwichtige verdeling van de opgaven over de pagina's in het oog gehouden, zodat de leerlingen niet met te veel informatie op één pagina geconfronteerd worden. Bij het ontwikkelen van de opgaven is steeds in de overweging meegenomen dat de opgave en bijbehorende tekst aangepast moeten kunnen worden naar een gesproken toetsversie, een toetsversie met vergrote letters of een versie in zwart-wit.

De IEP Eindtoets wordt voor leerlingen met een speciale ondersteuningsbehoefte aangeboden in de volgende aangepaste versies:

- standaard versie met audio
- vergrote versie
- vergrote versie met audio
- zwart-wit versie
- zwart-wit versie met audio
- vergrote zwart-wit versie
- vergrote zwart-wit versie met audio
- op aanvraag is er ook een braille versie beschikbaar

Audio-ondersteuning

Er zijn verschillende vormen van audio-ondersteuning beschikbaar, namelijk:

- audio mp3
- audio daisy
- spraaksynthese (pdf)

Voor de leerlingen die met audio-ondersteuning werken kun je via de IEP-portal de audiobestanden downloaden. Als je de mp3-, daisy- of pdf-bestanden downloadt kun je deze direct vanaf een apparaat (bijvoorbeeld laptop/ tablet) afspelen. Het is ook mogelijk om deze bestanden op een USB-stick te zetten of op een cd te branden. Voor het afspelen van het pdf-bestand (spraaksynthese) heb je een softwareprogramma nodig dat dit ondersteunt.

Wanneer het gaat om aanpassingen van de IEP Eindtoets die hier nog niet vermeld zijn, zal Bureau ICE in overleg met de school bespreken welke specifieke aanpassingen nodig zijn. Bureau ICE streeft ernaar dat afname van de IEP Eindtoets voor alle leerlingen mogelijk is.

Naast het aanbieden van een aangepaste versie van de IEP Eindtoets kan de school naar eigen inzicht extra ondersteuning aan leerlingen met een speciale ondersteuningsbehoefte geven.

Leerlingen met dyscalculie

- extra tijd voor het maken van het onderdeel rekenen
- de toets maken op een rustige werkplek buiten de klas

Leerlingen met dyslexie

- extra tijd voor het maken van alle onderdelen
- de toets laten maken op een rustige werkplek buiten de klas

Leerlingen met een auditieve beperking

Leerlingen met een auditieve beperking kunnen de reguliere versie van de IEP Eindtoets maken, omdat de IEP Eindtoets geen luisteronderdelen bevat.

Cognitief zwakke leerlingen (vermoedelijke uitstroom naar praktijkonderwijs of VSO)

De IEP Eindtoets loopt op in niveau. Deze opbouw draagt bij aan een succeservaring van de leerling en kan het zelfvertrouwen vergroten. Zo kunnen ook leerlingen die minder vaardig zijn in taal en rekenen een aantal opgaven van de IEP Eindtoets maken. Het kan ook voor deze leerlingen van toegevoegde waarde zijn als zij de IEP Eindtoets op een rustige werkplek kunnen maken.

4.4 Nakijken van de IEP Eindtoets

Na de afname van de IEP Eindtoets worden de toetsboekjes opgehaald en worden alle boekjes gescand. De gegeven antwoorden op meerkeuzevragen worden automatisch nagekeken. Indien de scansoftware het gegeven antwoord niet goed kan beoordelen, wordt de vraag door beoordelaars nagekeken. Korte-open-antwoordvragen worden altijd door beoordelaars nagekeken. De beoordelaars zijn door Bureau ICE getraind en werken volgens vaste beoordelaarsrichtlijnen. Iedere vraag die correct beantwoord is krijgt de score 1. Een niet correct antwoord of een niet ingevulde opgave krijgt de score 0. Het scan- en beoordelingsproces wordt constant gemonitord, jaarlijks geëvalueerd en waar mogelijk geoptimaliseerd. Ten behoeve van de jaarlijkse evaluatie worden zowel structureel als steekproefsgewijs delen van het proces dubbel gedaan. Op deze wijze wordt de betrouwbaarheid geborgd en intern verantwoord.

4.5 Normering en rapportage

Van iedere opgave lezen, taalverzorging en rekenen wordt bepaald of de opgave goed is gemaakt door de leerling of niet. Per referentieniveau wordt de ruwe score vastgesteld: de totaalscore van de goed beantwoorde vragen. Vervolgens wordt met de ruwe scores berekend welk referentieniveau de leerling heeft behaald voor lezen, taalverzorging en rekenen. Voor ieder referentieniveau zijn vooraf grensscores vastgesteld.

Voor het bepalen van het toetsadvies worden de ruwe scores op de drie onderdelen lezen, taalverzorging en rekenen omgezet naar een standaardscore die varieert van 50 tot en met 100. Bij het geven van het toetsadvies wordt uitgegaan van een voor alle toetsaanbieders vastgestelde indeling in zes schooltypes in het voortgezet onderwijs: pro/vmbo bb, vmbo, bb/vmbo kb, vmbo kb/vmbo gl-tl, vmbo gl-tl/havo, havo/vwo, vwo.

Een voorbeeld van een leerlingrapport is als bijlage 3 opgenomen. Er is geen één-op-één relatie tussen de standaardscore van het toetsadvies (onderaan op het leerlingrapport) en de waarden van de referentieniveaus taalverzorging, lezen en rekenen.

Op de achterkant van het leerlingrapport wordt weergegeven hoeveel procent van de vragen goed is beantwoord door de leerling. Bij taalverzorging wordt hierbij onderscheid gemaakt in de categorieën werkwoordspelling, niet-werkwoordspelling en leestekens. Lezen is onderverdeeld in techniek en woordenschat, opzoeken, begrijpen en interpreteren, evalueren en samenvatten. Bij rekenen wordt gerapporteerd op de vier verschillende domeinen: getallen, verhoudingen, meten en meetkunde en verbanden).

Bijlage 1: toetsmatrijs IEP Eindtoets Taal

Tabel 8. Toetsmatrijs aantal teksten en bijbehorend aantal opgaven per soort tekst in de EP Eindtoets - domein lezen

IEP TAAL – DOMEIN LEZEN (BASISTOETS)		1F	2F
		AANTAL TEKSTEN	AANTAL TEKSTEN
Zakelijke teksten	Informatieve teksten	1	2
	Instructieve teksten	2	1
	Betogende teksten	1	1
Fictionele, narratieve en literaire teksten		2	2
Totaal		6 teksten	6 teksten
		12 teksten	

Tabel 9. Toetsmatrijs aantal opgaven per kenmerk van de taakuitvoering in de IEP Eindtoets - domein lezen

IEP TAAL – DOMEIN LEZEN	1F	2F	TOTAAL	
	# OPGAVEN	# OPGAVEN	# OPGAVEN	%
Techniek en woordenschat	1	3	4	9
Begrijpen	8	8	16	36
Interpreteren	6	8	14	31
Evalueren	3	2	5	11
Samenvatten	-	2	2	4
Opzoeken	2	2	4	9
Totaal	20	25	45	100

Tabel 10. Toetsmatrijs aantal opgaven domein taalverzorging in de IEP Eindtoets, per categorie in de taakuitvoering

IEP TAAL – DOMEIN TAALVERZORGING	1F	2F	TOTAAL	
	# OPGAVEN	# OPGAVEN	# OPGAVEN	%
Categorieën van spellingregels	5	-	5	11
Lettergreepgrenzen	2	-	2	4
Morfologische spelling	5	11	16	36
Werkwoordspelling	6	10	16	36
Overige regels	-	2	2	4
Leestekens	2	2	4	9
Totaal	20	25	45	100

Bijlage 2: toetsmatrijs IEP Eindtoets Rekenen

Tabel 7. Toetsmatrijs IEP Eindtoets rekenen - alle domeinen

TOETSMATRIJS IEP REKENEN 2022								
Domein	RN	Onderdeel			Type		Totaal	
		A Notatie, taal en betekenis	B Met elkaar in verband brengen	C Gebruiken	Context opgaven	Contextloze opgaven		
GE	1F	1	1	5	5	2	7	18 (30%)
	1S	1	1	9	7	4	11	
Subtotaal GE		2	2	14	12	6	18	
VH	1F	-	2	6	5	3	8	18 (30%)
	1S	-	1	9	7	3	10	
Subtotaal VH		-	3	15	12	6	18	
MM	1F	1	2	2	5	-	5	12 (20%)
	1S	-	2	5	7	-	7	
Subtotaal MM		1	4	7	12	-	12	
VB	1F	1	2	2	5	-	5	12 (20%)
	1S	-	1	6	7	-	7	
Subtotaal VB		1	3	8	12	0	12	
Totaal		4 (7%)	12 (20%)	44 (73%)	48 (80%)	12 (20%)	25 – 1F 35 – 1S	60 (100%)

Bijlage 3: voorbeeld leerlingrapportage IEP Eindtoets

EINDTOETS 2021 LEERLINGRAPPORT

Naam: Maaïke van der Steen
Leerlingnummer: xxxx
Groep: 8
School: De Springplank

SCORES REFERENTIE NIVEAUS

TAAL

REFERENTIE NIVEAU

OP WEG NAAR **1F**

2F

REKENEN

1S

ADVIES SCHOOLTYPE

SCORE: 81 pt

Een kind is meer dan taal en rekenen

Zie ook de [IEP Eindtoets rapportagepagina](#)

Naam:
Leerlingnummer:
Groep:
School:

Maaïke van der Steen
xxxx
8
De Springplank

DETAILSCORES REFERENTIELEVELS

TAAL

TAALVERZORGING

Werkwoordspelling
15 opgaven

Niet-werkwoordspelling
26 opgaven

Leestekens
4 opgaven

LEZEN

Techniek &
woordenschat
4 opgaven

Opzoeken
5 opgaven

Begrijpen
18 opgaven

Interpretieren,
evalueren
en samenvatten
18 opgaven

REKENEN

Getallen
18 opgaven

Verhoudingen
18 opgaven

Meten &
meetkunde
12 opgaven

Verbanden
12 opgaven

Een kind is meer dan taal en rekenen

IEP is een merk van Bureau ICE

Bijlage 4: voorbeeld leeswijzer leerlingrapportage IEP Eindtoets

LEERLINGRAPPORTAGE IEP EINDTOETS 2021

Op het leerlingrapport vind je de scores van de betreffende leerling. Het rapport geeft de leerling en zijn ouders/verzorgers inzicht in het behaalde taal- en rekenniveau.

Wat meet de IEP Eindtoets?

De IEP Eindtoets meet de wettelijk verplichte onderdelen: **taalverzorging**, **lezen** en **rekenen**.

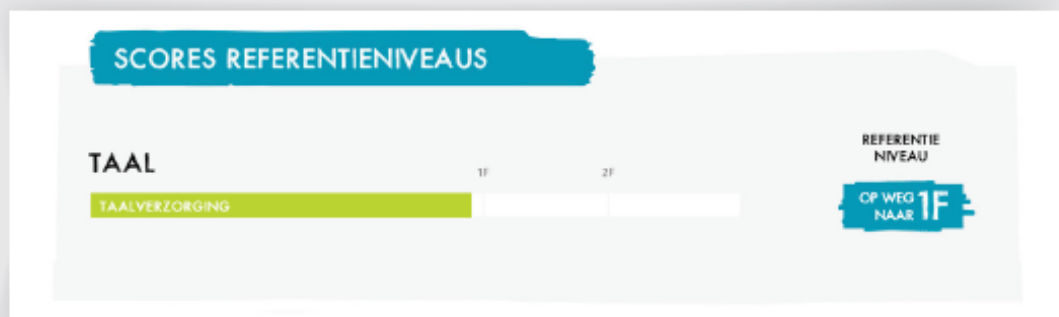
Per onderdeel wordt bekeken welk referentieniveau een leerling beheerst. Voor taalverzorging en lezen zijn dat de referentieniveaus 1F en 2F. Voor rekenen is dat 1F en 1S*.

Het onderdeel **taalverzorging** meet in welke mate de leerling regels voor (werkwoord)spelling en het gebruik van leestekens beheerst. Bij het onderdeel **lezen** draait het vooral om begrijpend lezen en het kunnen interpreteren, evalueren en samenvatten. Bij **rekenen** draait het om de domeinen: getallen, verhoudingen, meten en meetkunde en verbanden.

**Voorgaande jaren werd met de IEP Eindtoets bij rekenen ook inzicht gegeven in het 2F-niveau. Dat is vanaf dit schooljaar niet meer het geval, alle eindtoetsen rapporteren voor taal op 1F en 2F en voor rekenen op 1F en 1S. Hiermee kan de vergelijkbaarheid beter geborgd worden.*

Scores referentieniveaus

Op het eerste deel van het leerlingrapport staat het referentieniveau dat de leerling behaald heeft. Voor taalverzorging en lezen kan de leerling het referentieniveau 1F en 2F behalen. Voor rekenen is dat 1F en 1S. De groene balk geeft een indicatie hoe ver de leerling verwijderd is van het volgende niveau. Het kan zijn dat een leerling het referentieniveau 1F (net) niet behaald heeft. Op het leerlingrapport wordt dit dan aangeduid met *Op weg naar 1F* (Figuur 1).

Figuur 1 - Eindtoets 2021 Leerlingrapport

Een kind is meer dan taal en rekenen

IEP is een merk van Bureau ICE

Zie ook de [IEP Eindtoets rapportagepagina](#)

Advies schooltype

Onderaan het leerlingrapport vindt de leerling zijn/haar toetsadvies.

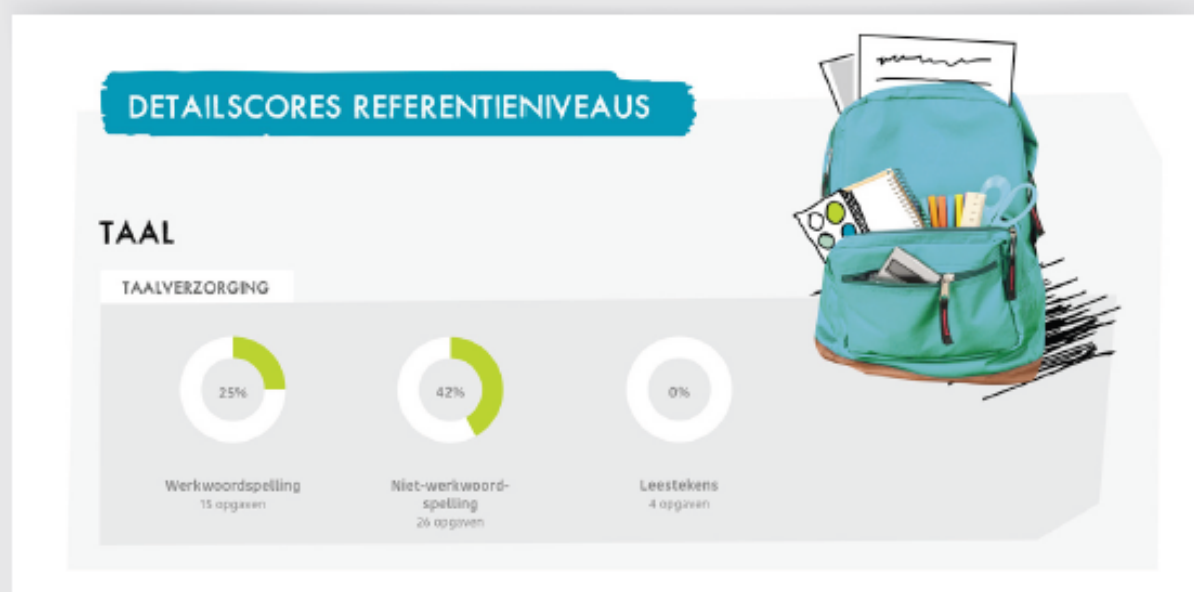
Voor het bepalen van dit schooladvies worden de scores op de drie onderdelen omgezet naar een score op een schaal van 50 tot en met 100. Bij deze berekening weegt het onderdeel rekenen zwaarder mee dan de onderdelen lezen en taalverzorging.

Figuur 2 - Eindtoets 2021 Leerlingrapport

Detailscores referentieniveaus

Op de achterkant van het leerlingrapport staan de domeinscores van elk onderdeel weergegeven. Deze informatie is voor de leerling waardevol om inzicht te krijgen in zijn/haar vaardigheden zodat hier op het vervolgonderwijs verder aan gewerkt kan worden.

Figuur 2 - Eindtoets 2021 Leerlingrapport

Heb je nog vragen over de rapportage of de leeswijzer, bekijk dan de veelgestelde vragen op onze website of neem contact met ons op via lep@bureau-ice.nl of 088 - 556 98 00.

TIP Bekijk op onze [website](#) de video met uitleg over deze rapportage.

Zie ook de [IEP Eindtoets rapportagepagina](#)

Referenties

Aarsen, E. van, Roeleveld, J., & Luyten, J.W. (2013). Voorspellende waarde van LOVS toetsen voor Schoolsucces. Utrecht: Stichting Kennisnet.

College voor Examens (2014). Algemeen deel toetswijzer voor eindtoets taal en rekenen po. Inhoudelijke kwaliteitseisen aan eindtoetsen po taal en rekenen. Utrecht: College voor Toetsen en Examens.

Expertgroep Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen (2008). Over de drempels met taal. De niveaus voor de taalvaardigheid. Onderdeel van de eindrapportage van de Expertgroep Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen. Enschede: Expertgroep Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen.

Expertgroep Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen (2009). Referentiekader taal en rekenen. De referentieniveaus. Enschede: SLO.

OCW (2014). Toetsbesluit PO. *Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, 2014(000)*.

OCW (2006). Kerndoelen Primair Onderwijs. Den Haag: OCW.

Wet centrale eindtoets en leerling- en onderwijsvolgsysteem primair onderwijs (2014).

Bij Bureau ICE zijn wij ervan overtuigd dat ieder lerend mens zich optimaal moet kunnen ontwikkelen. Wij maken daarom al ruim 25 jaar eerlijke toetsen en examens van hoge kwaliteit voor onderwijs en overheid, zoals ons digitale toetsplatform jij! voor het voortgezet onderwijs, de TOA voor het mbo, het Staatsexamen NT2 en de IEP Eindtoets en LVS voor het primair onderwijs. Daarnaast zetten wij onze expertise in met adviestrajecten en trainingen op het gebied van formatief evalueren, toetskwaliteit en toetsbeleid.

Contact

Postbus 89
4100 AD Culemborg

Godfried Bomansstraat 4
4103 WR Culemborg

088 – 556 9800
iep@bureau-ice.nl
www.bureau-ice.nl

© Bureau ICE 2021

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Bureau ICE worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, computersoftware of op welke wijze dan ook. Het auteursrecht berust bij Bureau ICE. Inbreuk op het auteursrecht is strafbaar als misdrijf, artikel 31 en 32 van de Auteurswet.